

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

Αγίων Αναργύρων Κοσμά και Δαμιανού (1^η Νοεμβρίου)

Το πάθος της φιλαργυρίας

Ένα δεύτερο ζεύγος με τα ονόματα Κοσμάς και Δαμιανός, εκ των συνολικά είκοσι Αγίων Ιατρών Αναργύρων, εορτάζει σήμερα η Εκκλησία μας, αγαπητοί μου, οι οποίοι έζησαν τον 3^ο αι. και κατάγονταν από την Κιλικία της Μικράς Ασίας. Πρόκειται για κατά σάρκα αδελφούς, οι οποίοι αγάπησαν τον Χριστό μέσα από τις διδαχές της ευσεβούς μητέρας τους Θεοδότης και σπούδασαν την ιατρική επιστήμη. Εξάσκησαν το ιατρικό λειτούργημα αναργύρως, χωρίς δηλ. να δέχονται οιαδήποτε υλική αμοιβή και πάντοτε επικαλούμενοι την βοήθεια του μεγάλου Ιατρού Ιησού Χριστού, ο Οποίος τους προίκισε με το χάρισμα της θαυματουργίας. Ολοκλήρωσαν τον βίο τους εν ειρήνη, έχοντας ευεργετήσει πλήθη ασθενών, που προσέτρεχαν στη χάρη τους, ζητώντας ίαση και θεραπεία.

Οι Άγιοι Ανάργυροι βρίσκονται στον αντίποδα της φιλαργυρίας και φιλοχρηματίας, καθώς κριτήριο της δράσης και του λειτουργήματός τους ήταν η αγάπη προς τον πάσχοντα άνθρωπο και όχι η προσωπική τους υλική ευημερία. Αρνήθηκαν τον πειρασμό της φιλαργυρίας και έμειναν ελεύθεροι από υλικές εξαρτήσεις, σε τέτοιο βαθμό, ώστε πλουσιοπάροχα να λάβουν την Χάρη και την ιαματική δύναμη του Κυρίου. Το παράδειγμα του αφιλάργυρου βίου τους μας δίδει την ευκαιρία να αφιερώσουμε την σημερινή μας ομιλία στο πάθος της φιλαργυρίας, το οποίο, δυστυχώς, κυριεύει πλήθη ανθρώπων όλες τις εποχές και συχνά γίνεται ρυθμιστής τραγικών εξελίξεων στην προσωπική, όσο και στην κοινωνική ζωή.

Απέναντι στο πάθος της Φιλαργυρίας η Πατερική διδασκαλία είναι ιδιαίτερος αυστηρή κι επικριτική, συμφωνώντας απολύτως με τη διδασκαλία του Αποστόλου Παύλου, σύμφωνα με την οποία *ρίζα πάντων των κακών εστίν η φιλαργυρία, ης τινές ορεγόμενοι απεπλανήθησαν από της πίστεως και εαυτούς περιέπειραν οδύνας πολλαίς*¹

«Το πάθος της φιλαργυρίας», σημειώνει ο Άγιος Αντίοχος, «είναι πάρα πολύ φοβερόν και καταστρεπτικόν. Διότι είναι τελείως αδύνατον εκείνος που αγαπά τας ηδονάς και το χρήμα να ζήσει κατά τας εντολάς του Θεού... Και όπως ακριβώς η θάλασσα δε γεμίζει, παρόλον ότι δέχεται πολλούς ποταμούς, τοιουτοτρόπως και η επιθυμία του φιλαργύρου ουδέποτε ικανοποιείται από τα χρήματα, τα οποία διαρκώς επιζητεί»²

¹ Α' Τιμ. 6,10

² «Πανδέκτης», σελ. 36

Το πνεύμα της εποχής μας έρχεται να δικαιώσει τις παραπάνω θέσεις• διακρίνεται για τη συνεχή προσπάθεια του ανθρώπου να αποκτήσει όσο το δυνατόν περισσότερα• διακρίνεται για την ακόρεστη δίψα και πείνα για κέρδος, για ευημερία και επικράτηση, αδιαφορώντας για τους τρόπους με τους οποίους αυτές οι επιδιώξεις θα γίνουν πραγματικότητα. Σίγουρα, η ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας έχει ισχυροποιήσει τον ανθρώπινο ναρκισσισμό σε τέτοιο βαθμό, ώστε ο άνθρωπος να πιστεύει ότι αυτός είναι το κέντρο της γης.

Αυτή η νοοτροπία κάνει περιττή την ύπαρξη και παρουσία του Θεού στη ζωή των ανθρώπων, οι οποίοι, στις μέρες μας, θεοποιούν τα επιτεύγματά τους και θεοποιούν, τελικά, τον ίδιο τους τον εαυτό. Ελπίζουν και πιστεύουν ότι οι λύσεις στα προβλήματά τους μπορούν κάλλιστα να βρεθούν μέσα στον ίδιο τους τον εαυτό, μέσα στην ύλη που έχουν κατακτήσει, μέσα στα αγαθά που έχουν αποκτήσει. Ξεχνούν, όμως, ότι ο άνθρωπος μόνο προβλήματα μπορεί να δημιουργήσει στον εαυτό του, απουσιάζοντας του Θεού.

Κι έτσι, αναλίσκεται σε ένα συνεχή, αλλά μάταιο αγώνα για να εξασφαλίσει το μέλλον του, τα γηρατειά του, την άνετη ζωή των παιδιών του, για να κτίσει πολλά θεμέλια στη γη, αγνοώντας την ανάγκη να κτίσει θεμέλια ζωής στον ουρανό, να εξασφαλίσει το αιώνιο μέλλον του και τη σωτηρία της ψυχής του. Γι' αυτό και ο «Ευεργετινός» κρούει τον κώδωνα του κινδύνου λέγοντας: «Από αυτό το πάθος της φιλαργυρίας υποφέρουν όσοι δεν έχουν πίστη και ελπίδα. Αυτούς, θα μπορούσε κανείς, πολύ λογικώς, να τους ονομάσει ειδωλολάτρες, διότι δέ στηρίζουν, πλέον, τας ελπίδας των εις το Θεόν, αλλ' εις βασιλικάς εικόνας. Ωστε, λοιπόν, όπως, λέγει η Γραφή, δεν υπάρχει μεγαλύτερος παράνομος από τον φιλάργυρον, διότι ο φιλάργυρος και την ψυχήν του ακόμα εκθέτει προς πώλησιν διά το χρήμα. Πολλοί δε απέθανον πνευματικώς διά το χρήμα. Παράδειγμα αιώνιον ο Ιούδας, ο οποίος εξαιτίας της φιλαργυρίας, όχι μόνο εξέπεσε από το Αποστολικόν αξίωμα, αλλά κατέστη προδότης του Δεσπότη και εις το τέλος, έχασε και την ζωήν του και την ψυχήν του, αυτοκτονήσας δι' αγχόνης εξ απελπισίας και απογνώσεως»³.

Ο Άγιος Νεκτάριος, αναλύοντας το πάθος της φιλαργυρίας σημειώνει τα εξής: «Η φιλαργυρία προκαλείται πολλούς προς αδικίαν διά την ελπίδα του χρήματος και γίνεται αιτία πολλών κακών τοις ανθρώποις. Η φιλαργυρία είναι πάθος ψυχής προκαλούν δίψαν χρυσού τσοσούτον μάλλον εκκαιομένην, όσο μάλλον επιχέεται χρυσός προς κατάσβεσιν αυτής. Η φιλαργυρία είναι πτωχοποιός, διότι θησαυρίζει εαυτή και ουχί τω έχοντι αυτήν. Αυτόν αφήσει υστερείσθαι και πτωχεύειν. Είναι ψυχοφθόρος, διότι διαφθείρει παν ό,τι υγιές η ψυχή κέκτηται και αμαυροί πάσαν αυτής αρετήν. Είναι φίλη της γεένης, ως οδηγούσα αληθώς εις αυτήν. Είναι εχθρά της Βασιλείας

³ Αντίοχος της Παντέκτου, «Ευεργετινός», τόμος 4, σελ. 53

των Ουρανών, ως κλείουσα την θύραν της εισόδου του Παραδείσου. Είναι μήτηρ πάντων των κακών, ως εξωθούσα εις πάν είδος αδικίας. Είναι σκληρά και ανηλεής, άσπλαχνος και τυραννική καταθλίβουσα πρώτον πάντων αυτόν τον φιλούντα αυτήν, τον αιχμάλωτον αυτής. Η φιλαργυρία γεννά την πλεονεξίαν, την απληστίαν, την φειδωλίαν, τον δόλον την κλοπήν, την αρπαγήν, την αγνωμοσύνην, την αχαριστίαν και τον θάνατον της ψυχής»⁴

Στην εποχή μας οι άνθρωποι έχουν ανάγκη από αγάπη. Η ανέχεια και η δυστυχία, δυστυχώς, πλεονάζουν. Η έκρηξη της επιστήμης και της τεχνολογίας δημιούργησε δύο κόσμους, τους έχοντες και τους μη έχοντες. Και βλέπει κανείς στην ίδια πόλη, στην ίδια γειτονιά, αλλά και στα διπλανά σπίτια, ανθρώπους που έχουν τα πάντα και πλάι τους συνανθρώπους τους που στερούνται και τα βασικά για να διάγουν μια αξιοπρεπή και στοιχειωδώς άνετη ζωή. Ο φιλάργυρος αγνοεί ή δε βλέπει ή δεν μπορεί να δει αυτό που συμβαίνει γύρω του, γιατί έχει κλειστεί στο καβούκι του, ενδιαφερόμενος μόνο για την προσωπική του καλοπέραση. Μπορεί και να συστήνεται ως «άνθρωπος του Θεού», που δεν είναι *ώσπερ οι λοιποί των ανθρώπων*⁵, κατά τον Φαρισαίο της γνωστής παραβολής. Όχι μόνο σωστός Χριστιανός δεν είναι, όμως, αλλά ένας παρανοϊκός «φιλάργυρος», κατά τον Όσιο Ιωάννη της Κλίμακος, «που καταφρονεί τις ευαγγελικές εντολές και τις παραβαίνει ενσυνείδητα. Όποιος απέκτησε αγάπη διεσκόρπισε τα χρήματα, όποιος, όμως, ισχυρίζεται πως συμβιβάζει στη ζωή του και τα δύο, αυτοαπατήθηκε»⁶

Αυτόν τον ίδιο άνθρωπο, ο Άγιος Νεκτάριος τον ονομάζει «άσπλαχνο, άπονο, ασυμπαθή, ανελεήμονα, τα πάθη του πλησίον αυτού δε συγκινούσι την αναισθητον αυτού καρδίαν. Η δυστυχία των αδελφών αυτού δε συγκλονεί τα σπλάχνα αυτού, ουδενός κήδετα, ουδένα λυπείται, προς ουδένα συμπαθεί. Εάν η κοινωνία των ανθρώπων υπό λιμού απόλλυται, αι αποθήκαι αυτού δεν θέλουσιν ανοιχθή. Την δυστυχίαν των άλλων οίεται ευκαιρίαν προς επαύξησιν του πλούτου αυτού. Πλεονέκτης και άπληστος επωφελείται τας δυσπραγίας των άλλων και χαίρει επ' αυταίς... Ο φιλάργυρος γίνεται μανιακός, διότι ο έρωσ του χρήματος εξέστησεν αυτού τας φρένας και των μεν κτηθέντων υπερορά και αμελεί, των δε μη κτηθέντων δυσερωτιά και ποθεί»⁷

Οι παραπάνω Αγιοπατερικές τοποθετήσεις, στο φλέγον πάθος της φιλαργυρίας, κάνουν ακόμα πιο επιβεβλημένη και σοφή τη συμβουλή του Αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, οποιός, τελειώνοντας τη διδαχή του για τα πάθη της φιλαργυρίας, της

⁴ «Το γνώθι σαυτόν», σελ. 158

⁵ Λουκ. 18,11

⁶ «Κλίμαξ», Λόγος περί φιλαργυρίας

⁷ «Το γνώθι σαυτόν», σελ. 159

φιλοδοξίας και της φιληδονίας, γράφει τα εξής: «Ότι ανίως δεν ιατρεύσωμεν τας ψυχάς μας από αυτὰς τας ψυχικὰς αρρωστίας, ματαίως είναι η πίστις εις ημάς, ματαίως η ευσέβεια, ματαίως γίνεται η νηστεία, η προσευχή και ελεημοσύνη. Ότι όλα αυτά γίνονται, διά την υγείαν της ψυχῆς μας και ανίως δεν λάβωμεν την υγείαν της ψυχῆς, ματαίως επιστεύσαμεν και εις τον Χριστόν. Διατί εκείνος οπού πιστεύει εις τον Χριστόν καθώς πρέπει, έχει ζώην αιώνιον, η οποία είναι η Χάρις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού»⁸. ΑΜΗΝ!

Αρχιμ. Ε.Ο.

⁸ «Τα ευρισκόμενα», Λόγος 23^{ος}, σελ. 129